

Kommunrevisorerna granskar

**UMEÅ KOMMUN
FRITIDSNÄMNDEN**

Grundläggande granskning 2024

1. Inledning och bakgrund

Revisorerna är kommunfullmäktiges organ för kontroll och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Revisionens arbete ska även ses som ett stöd till nämnderna och styrelsen. Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionsred.

Revisorerna har till uppgift att pröva om:

- Verksamheten sköts på ett ändamålsenligt, och från ekonomisk synvinkel, tillfredsställande sätt
- Räkenskaperna är rättvisande
- Den interna kontrollen är tillräcklig

Den grundläggande granskningen utgör en viktig del av revisionens årliga granskning och omfattar en översiktlig granskning av målpuppfyllelse samt styrning och intern kontroll.

Den grundläggande granskningen baseras på revisorernas riskanalys och omfattar samtliga nämnder och styrelser. Den grundläggande granskningen ger också underlag att under året uppdatera riskanalysen. Enligt god revisionsred i kommunal verksamhet ska den grundläggande granskningen ha en sådan omfattning att den ger en grund för bedömningar i revisionsberättelsen.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Granskningens översiktliga syfte är att bedöma om nämnden har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. De bedömningar som avlämnas ska utgöra en grund för säkerställande att nämnden lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och eventuella tilläggsuppdrag som fullmäktige bestämt?
- Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt?
- Arbetar nämnden strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll?

1.2 Avgränsning

Granskningen avser fritidsnämnden och är avgränsad till verksamhetsåret 2024. Granskning och bedömning utgår ifrån väsentliga styr- och uppföljningsdokument som upprättas under året. Granskningen färdigställs och avslutas efter att nämnden behandlat sina årsbokslut och verksamhetsuppföljningar för 2024.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 §
- Strategisk plan 2016–2028
- Riktlinjer för aktiverade styrning (2021-03-09)
- Planeringsdirektiv, budget och investeringar 2024 (2023-06-19)
- Riktlinjer för intern styrning och kontroll (2011-09-26)
- Reglemente för nämnden

1.3.1 Reglemente för fritidsnämnden

Enligt fritidsnämndens reglemente består nämndens grunduppdrag att ansvara för att erbjuda Umeås invånare ett rikt, jämlikt, jämställt och hållbart fritidsutbud. Nämnden ska därigenom ansvara för verksamheter som berör, idrott, ungdomar, folkhälsa och friluftsliv. Detta innebär bland annat uppdrag såsom:

- Tilldela bidrag till föreningar och organisationer
- Aktivt deltagande i planering och utveckling av attraktiva livsmiljöer
- Samverka och/eller samordna arrangemang
- Skötsel och uthyrning av idrotts- och fritidsanläggningar för både elit- och breddidrott

1.3.2 Kommunspecifik styrmodell

Umeå kommun specificerar sin styrmodell i Riktlinjer för aktiverande styrning i Umeå kommun, antaget av kommunfullmäktige 2021-03-09. Riktlinjen ska tillämpas av Umeå kommuns nämnder och helägda bolag.

Riktlinjerna fastslår att verksamheten i nämnder/styrelser ska utgå från tilldelat grunduppdrag. Inom ramen för tilldelat grunduppdrag har nämnder/styrelser möjlighet att utifrån sina specifika förutsättningar och behov fastställa hur verksamhetsstyrning och uppföljning ska utformas. Detta innebär att varje nämnd och styrelse inom grunduppdragets ramar, lagstiftning, övriga direktiv och riktlinjer från kommunfullmäktige har mandat att besluta om mål, uppdrag och aktiviteter för sina egna verksamheter.

Uppföljning av grunduppdraget sker årligen genom att nämnd och styrelse bedömer i vilken omfattning nämnden eller styrelsen verkställt grunduppdraget och rapporterar sagda bedömning till kommunstyrelsen som sammanställer inför hantering i kommunfullmäktige.

Utöver grunduppdraget har nämnder och styrelser att förhålla sig till kommunfullmäktiges inriktningsmål. Inriktningsmål kan destineras till namngivna nämnder och bolag som:

- särskilt ska prioritera arbete med just detta inriktningsmål
- bedöms ha de reella förutsättningar som krävs för att inriktningsmålet ska uppnås

Nämnder och styrelser har även att förhålla sig till specifika tilläggsuppdrag som kan tilldelas av kommunfullmäktige i samband med fastställande av planeringsdirektiv och budget.

1.3.3 Planeringsprocess och uppföljning

Efter kommunfullmäktiges beslut om samtliga nämnders och inriktning under juni månad ska nämnder/styrelser anta verksamhetsplaner och en internbudget inför kommande verksamhetsår. Verksamhetsplaner och nämndsbudget ska beskriva hur nämnder avser verkställa:

- Nämndens grunduppdrag och övriga åtaganden enligt kommunfullmäktiges reglemente
- Mål och tilläggsuppdrag ställda till nämnd i beslutade planeringsdirektiv och budget

Nämnden genomför därefter verksamheten i enlighet med upprättad och fastställd verksamhetsplan och nämndsbudget.

Nämnder och styrelser verksamheter ska kontinuerligt följas upp. Detta i syfte för att följa måluppfyllelse av verksamheternas kvalitet och utveckling. Uppföljningen ska bland annat ske genom:

- Verksamhetsuppföljning genom månads-, tertial- och årsbokslut
- Uppföljning av internkontroll

1.3.4 Riktlinjer för internkontroll

Kommunens dokument för riktlinjer för intern kontroll som antogs i september 2011, specificerar att kommunens samtliga verksamhetsområden ska tillämpa dessa riktlinjer. I dokumentet framgår att följande moment ska tillämpas av verksamheterna:

Risakanalys

En riskanalys ska göras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk att verksamheterna inte bedrivs enligt lagar och regler samt verksamhetens krav.

Kontrollåtgärder

Vid behov ska åtgärder tas utifrån resultatet av riskanalysen som förhindrar att verksamhetens krav inte uppfylls.

Uppföljning

Verksamheterna ska systematiskt och regelbundet följa upp, bedöma och avrapportera den interna kontrollen.

Dokumentation

Risakanalysen, kontrollåtgärder samt uppföljningen och bedömningen ska dokumenteras.

Rapportering

I samband med inrapportering av bokslut ska nämnderna/styrelserna rapportera till kommunfullmäktige huruvida deras internkontroll har varit tillräcklig.

1.3.5 Inriktningsmål, tilläggsuppdrag och personalpolitiska mål från fullmäktige

Följande inriktningsmål är destinerad till fritidsnämnden 2024:

- Mål 2. Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden

Följande tilläggsuppdrag är tilldelade fritidsnämnden för 2024:

- Tilläggsuppdrag: 2023:1 – Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka omställningen av nämndernas verksamheter för att klara grunduppdraget i takt med att personalbristen ökar.
- Tilläggsuppdrag: 2023:2 – Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen och nämnderna i uppdrag att öka samarbetet och ansvarstagandet över förvaltnings- och nämndgränser.
- Tilläggsuppdrag 2023:4 – Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen, tekniska nämnden och fritidsnämnden i uppdrag att utreda olika alternativ för en framtida och hållbar lokalisering av fritidsnämndens behov gällande fotbollstält. Alternativen ska belysa ekonomiska konsekvenser ur både fastighets- och verksamhetsperspektiv, samt eventuella andra verksamhetsmässiga konsekvenser. Dialog med andra nämnder och förvaltningar ska också ske för att studera eventuella möjligheter till samlokalisering med kommunens andra verksamheter.

Följande personalpolitiska mål för 2024 är tilldelade samtliga nämnder, därmed även fritidsnämnden:

- Mål 5: Umeå kommun ska klara kompetensförsörjningen genom att vara en attraktiv arbetsgivare och spegla mångfalden i samhället.
- Mål 6: Umeå kommun ska ha ledarskap som ges och ger förutsättningar för goda resultat, där riktvärdet för antalet medarbetare per chef inte är fler än 30.

- Mål 7: Umeå kommuns sjukfrånvaro ska minska genom fokus på friskfaktorer och jämställda arbetsförhållanden.

1.4 Genomförande

Den grundläggande granskningen har genomförts av de förtroendevalda revisorerna tillsammans med sakkunnigt stöd från EY. Granskningen har genomförts genom dialogmöten, bedömning av styr- och uppföljande dokument samt protokollsgranskning.

Protokollsgranskning

De förtroendevalda revisorerna följer styrelse och nämnder löpande, utifrån sina bevakningsansvar för nämnder, genom bland annat protokollsgranskning. Bevakningen rapporteras löpande på revisorernas sammanträden. Protokollsgranskningen dokumenteras på ett av revisorerna överenskommet sätt.

Dokumentstudier

För att få en helhetsbild av styrelsens/nämndens arbete, kompletteras dialogen (enligt nedan) med insamling, genomgång och analys av relevanta styr- och uppföljningsdokument (budget, reglemente, uppdragsplan, verksamhetsuppföljning per T1, T2 och årsbokslut, riskanalys, internkontrollplan etc.).

Dialogmöten

Revisorerna genomför under året dialogmöten med styrelse och nämnders presidier respektive hela styrelsen och nämnder. Frågeställningarna vid dialogerna utgår från de områden som identifierats i revisorernas risk- och väsentlighetsanalys.

Analys, bedömning och rapportering

När verksamhetsåret är slut, sammanställs resultatet och en sammanfattande analys och bedömning görs. Detta sammanställs i en rapport per nämnd. Den slutliga rapporten sammanställs först efter att respektive styrelse/nämnd behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2024. Detta för att säkerställa att granskningen omfattar hela granskningsåret.

Rapporten utgör ett underlag för revisorernas årliga bedömning av måluppfyllelse samt intern kontroll.

2. Resultat av granskningen

2.1 Styrning och uppföljning av verksamhet

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens verksamhetsstyrning och uppföljning under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om verksamhetsplan där det framgår hur nämnden planerar att verkställa: <ul style="list-style-type: none"> - Grunduppdrag - Inriktningsmål - Personalpolitiska mål - Ev. tilläggsuppdrag		2023-11-22 § 64 Verksamhetsplanen anger: <ul style="list-style-type: none"> • Plan för att uppfylla sitt grunduppdrag • Nämndens inriktningsmål • Plan för att nå personalpolitiska mål • Nämndens tilläggsuppdrag
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i tertialrapporter		2024-05-22 § 35, tertial 1 Rapporten innehåller i enlighet med styrmodellen en förenklad ekonomi- och personalrapport med uppföljning av personalpolitiska mål men inte grunduppdrag, inriktningsmål eller tilläggsuppdrag. I förvaltningens rapportering till nämnden finns dock en beskrivande uppföljning av inriktningsmålet som är destinerat till nämnden samt bedömning av tilläggsuppdragen. 2023-09-25 § 53, tertial 2 Nämnden bedömer enligt tertialrapport 2 att fyra av fem områden i nämndens grunduppdrag i hög grad är uppfyllda, ett område är i viss grad uppfyllt. Rapporten redovisar ingen prognos för helåret. Nämnden bedömer att arbetet med de tre personalpolitiska målen sker enligt plan och ger en övergripande rapportering av pågående arbete och resultat. Inriktningsmålet som fullmäktige destinerat till nämnden följs inte upp i rapportering till kommunstyrelsen. I förvaltningens rapportering till nämnden ges en beskrivande uppföljning av inriktningsmålet. Ingen bedömning eller prognos för måluppfyllelse ges.
Följt upp verksamhet och måluppfyllelse i en årsrapport		2025-02-19 § 12

<p>Uppnår/uppfuller:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grunduppdrag - Inriktningsmål - Personalpolitiska mål - Ev. tilläggsuppdrag 		<p>Nämnden bedömer att <i>i hög grad ha uppfyllt</i> sitt grunduppdrag inom tre av fyra verksamhetsområden, inom ett verksamhetsområde bedömer nämnden att <i>i viss grad</i> ha uppfyllt grunduppdraget.</p> <p>Ett av nämndens tilläggsuppdrag är genomfört och redovisat till nämnden i september. De två övriga tilläggsuppdragen är delvis genomförda.</p> <p>Nämnden bedömer att arbetet med två av de personalpolitiska målen <i>i hög grad</i> är uppfyllt, arbetet med ett mål sker <i>enligt plan</i>.</p> <p>Det framgår ingen bedömning av det inriktningsmål som kommunfullmäktige destinerat till nämnden i rapporteringen till kommunstyrelsen eller till nämnden. Av separat uppföljning framgår utfall för nämndens styrkort med koppling till målen i verksamhetsplanen. Det framgår inte hur utfallet påverkar måluppfyllelsen.</p>
<p>Bedömning av grunduppdrag, inriktningsmål, personalpolitiska mål och ev. tilläggsuppdrag kan styrkas med relevanta underlag</p>		<p>Nämnden motiverar grunduppdragets uppfyllnad och arbetet med de personalpolitiska målen och tilläggsuppdragen genom en övergripande beskrivning av verksamheten under året. Av rapportering till nämnden framgår vidare hur verksamheten har arbetat med mål och uppdrag.</p>
<p>Vidtagit åtgärder vid indikationer på avvikelse från grunduppdrag, inriktningsmål, personalpolitiska mål och ev. tilläggsuppdrag</p>	<p>ET</p>	<p>Nämnden har inte rapporterat några väsentliga avvikelser.</p>

 = ingen eller oväsentlig avvikelse, = viss avvikelse, = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.1.1 Bedömning

Vi bedömer att nämnden har säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och tilläggsuppdrag som fullmäktige bestämt. Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en verksamhetsplan och följt upp den. I uppföljningen bedömer nämnden att den i hög grad har uppfyllt sitt grunduppdrag inom tre av fyra verksamhetsområden, och i viss grad har uppfyllt sitt grunduppdrag inom ett verksamhetsområde. Nämnden bedömer att ett av tre tilläggsuppdrag är genomfört, övriga är delvis genomförda. Nämnden bedömer inte måluppfyllelse för det inriktningsmål som kommunfullmäktige destinerat till nämnden.

Uppföljning av inriktningsmål sker, i enlighet med kommunens styrmodell, inte till nämnd utan av respektive programstyrgrupp. Nämnden ska enligt uppgift erbjudas information om uppföljningen av

inriktningsmål som är destinerade till nämnden. Nämnden har tagit del av uppföljning tertialvis. Därutöver ger förvaltningen en beskrivande uppföljning till nämnden av verksamheternas arbete med respektive inriktningsmål vilket vi ser som positivt.

2.2 Styrning och uppföljning av ekonomi

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens ekonomistyrning och uppföljning under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Upprättat en budget för innevarande år inom tilldelad ram	✓	2023-11-22 § 64
Följt upp ekonomin i tertialrapporter	✓	2024-05-22 § 35, tertial 1 2023-09-25 § 53, tertial 2 Nämnden prognostiserar enligt tertialrapport 2 ett underskott med -3,8 mnkr mot budget för helåret.
Följt upp ekonomin i en årsrapport	✓	2025-02-19 § 12
Når måluppfyllelse avseende ekonomi (inkl. budget)	✓	Nämnden redovisar ett överskott om 0,3 mnkr mot budget.
Vidtagit åtgärder vid indikationer på bristande måluppfyllelse avseende ekonomi	✓	Nämnden har vid beslut av budget 2024 uppdragit förvaltningen att ta fram åtgärder inom badverksamheten för att få en ekonomi i balans. Nämnden har fått information om arbetet vid sammanträdet i januari. Nämnden har inte fattat några ytterligare beslut om åtgärder under 2024.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelser, — = viss avvikelser, ✗ = väsentlig avvikelser, ET = Ej tillämplig

2.2.1 Bedömning

Vi bedömer att nämnden har säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en budget och följt upp ekonomin via tertialrapporter samt årsrapport och har varit aktiva genom att uppdraga förvaltningen att ta fram åtgärder för ekonomi i balans.

2.3 Intern kontroll

Nedan redogörs för iakttagelser och bedömningar avseende nämndens internkontroll under 2024.

Kontrollpunkt	Iakttagelse	Kommentar/hänvisning till protokoll
Beslutat om internkontrollplan	✓	2022-11-22 § 64
Värderat identifierade risker	✓	Internkontrollplanen innehåller en riskanalys.
Internkontrollplanen tydliggör <ul style="list-style-type: none"> - vilka risker som ska kontrolleras - kontrollmetod 	✓	Samtliga punkter framgår i internkontrollplanen.

- vem som är ansvarig för kontroll - när i tid kontroll sker		
Följt upp internkontrollplanen	✓	2024-05-22 § 35, tertial 1 2024-09-25 § 53, tertial 2 2025-02-19 § 12, tertial 3
Vidtagit åtgärder vid identifierade brister	✓	Framgår av nämndens uppföljning av internkontrollplan. Vi noterar att eventuella behov av ytterligare åtgärder inte tydligt framgår.

✓ = ingen eller oväsentlig avvikelse, — = viss avvikelse, ✗ = väsentlig avvikelse, ET = Ej tillämplig

2.3.1 Bedömning

Vi bedömer att nämnden arbetar strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll. Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en internkontrollplan och följt upp den, samt att åtgärder har vidtagits utifrån avvikelser.

3. Sammanfattade bedömning

Vår sammanfattande bedömning utifrån vår översiktliga granskning av fritidsnämnden är att nämnden har säkerställt en tillräcklig styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi samt säkerställt en tillräcklig intern kontroll.

Vi grundar vår bedömning på följande:

Revisionsfråga	Bedömning	Motivering
Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med det grunduppdrag, mål och eventuella tilläggsuppdrag som fullmäktige bestämt?	Ja	Bedömningen baseras på att nämnden bedömer att den i hög grad har uppfyllt sitt grunduppdrag inom tre av fyra verksamhetsområden, och i viss grad har uppfyllt sitt grunduppdrag inom ett verksamhetsområde. Nämnden bedömer att ett av tre tilläggsuppdrag är genomfört, övriga är delvis genomförda. Nämnden bedömer dock inte måluppfyllelse för det inriktningsmål som kommunfullmäktige destinerat till nämnden. Däremot ger förvaltningen en beskrivande uppföljning till nämnden av verksamheternas arbete med respektive inriktningsmål vilket vi ser som positivt.
Har nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt?	Ja	Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en budget och har följt upp ekonomin via tertialrapporter samt årsrapport. Nämnden redovisar ett litet överskott mot budget och har varit aktiva genom att uppdraga förvaltningen att ta fram åtgärder för ekonomi i balans.
Arbetar nämnden strukturerat för att säkerställa en tillräcklig intern kontroll?	Ja	Bedömningen baseras på att nämnden har antagit en internkontrollplan utifrån en riskanalys och följt upp den, samt att åtgärder har vidtagits utifrån avvikelser.

Utifrån granskningsresultatet rekommenderar vi fritidsnämnden att:

- Säkerställa en tydlig uppföljning och återrapportering kopplat till inriktningsmål och program, i enlighet med vad som anges i Riktlinjer för aktiverande styrning

Umeå mars 2025

Lydia Andersson
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY

Per Ståhlberg
Certifierad kommunal yrkesrevisor, EY